

A hálapénz és környéke

Olvassom a friss egészségügyi jelentésben: „Noha, Szegeden az etikai helyzet javult az elmúlt években, még nem ritka a betegekkel szembeni közömbösség, az anyagiasság.” Ha leírták, biztosan így van, nincs okunk kételkedni benne. De úristen, még mindig ez a sztereotípa? Mióta rákaptunk a jelentésgyártásra, azóta minden valamirevaló szövegben fölbukkan az örökké ismétlődő általánosság, hogy „a fejlődés elenére vannak még hiányosságok.” Bosszankodom, mert ezáltal sem sikerül megtudnom, hol és mennyiben javult az orvosetika, s mikor, hányszor, s mennyire szemet szűrőan fordult elő közömbösség és anyagiasság a betegekkel szemben. Mert tudni kellene pontosan, kiről, miről is van szó ahhoz, hogy tehesünk valamit. A SZOTE rektora erősítgeti: rendkívül szigorúan járnak el az olyan klinikus ellen, akiről bebizonyosodik, hogy visszaél hivatásával. De hát, ki segít földérinteni az ilyen ügyeket? Hol van az a harmadik személy, aki tanúsítja a beteg megsarcosását, illetve az orvos pénzelését?

Ha e téren nagyon hosszú idő múltán sem történik semmi, vagy alig válik kedvezőbbé a sokat emlegetett etikai helyzet, önkéntelenül is fölvetődik az emberben: nem fantomokkal hadakozunk-e? Valóban elhiszük, hogy a szegedi orvosközösség erkölcsileg ingatagabb, mint a társadalom más rétegei? De hisz ez képtelenség! Az egészségügyi dolgozók sem létezhetnek a társadalomtól elszigetelten. A társadalom ereje, támogatása nélkül az orvosok képtelenek lennének saját szakmájukat gyakorolni, önfejlődésükről, képzésükről gondoskodni és magukat megvédeni. A korszerű orvos éppen ezért, saját szakmai munkája mellett, részt vesz a közéletben, részint azért, hogy folyamatosan tájékozódjék a nép, az ország, a környezet gondjairól, részint, hogy hallassa hangját — ha szükség van rá — az egészségügyi továbbfejlesztése érdekében. Nyugodtan megállapítható: amilyen az egész magyar társadalom erkölcsi állapota, ugyanolyan a kórházak, klinikák, bölcsődék stb. alkalmazottaié is. Az egyik vitaközös, fején találván a szöveget, kijelentette: Olyan orvosaink vannak, amilyeneket megérdemlünk. Nem gondolhatjuk komolyan, hogy miközben a pincérnek az autójavítónak, a csapszereplőnek, a pedikűrösnek gavallosan dugdosuk a borrvaválót, s ezek mindegyike szőgyenkezés nélkül el is fogadja, majd pont az orvos, vagy a vékonyke-resetű ápolónő fog fölhaborodni az esetleges hálapénz miatt. Elvégre az egészség rendbehözöi is érdemelnek annyit, mint azok, akik megfésülük rajtunk a tolatatot, vagy lelket vernek az elnémult tévékészülékbe.

Nézzük már meg közelebbről, nem azt, hogy kinek van igazsága, hanem azt: mi az igazság? Azt a kritikust, aki nem a vers elemzésével kezdi mondanóját, hanem a költő csipkedésével, már eleve fönntartással szoktuk olvasni. Ezért beszélek magam is inkább a jelenségről, semmint a belgyógyászok, sebészek, urológusok stb. valamelyikéről. Szám-talan egybehangzó vélemény szerint ugyanis merő rosszindulat azt állítani, hogy az orvos, mint olyan, csak akkor és úgy gyógyít, amikor és amennyi pénzt dognak oda neki. A baj ott kezdődik, amikor a beteg azt gondolja, hogy az orvos azt gondolja... És ilyenkor nincs mit tenni, tömegesen hordják a pénzt a fehér köpeny sebébe, bármennyit prédikálunk is ellene. Hiába tenné ki a lelkét aranyszájú szent János is, hogy a gyógyítás nálunk ingyenes, tehát, nem kell az orvosnak külön fizetni, azt hi-

szem, falra hányt borsó lenne. Egy esetet, idős asszony a belgyógyászati klinikán utolsó ötszázását akarta belegyömöszölni orvosra markába, s amikor az hevesen tiltakozott, a néni azt hitte, kevesli az összeget. Hazament, kért hozzá kölcsön, és amikor most már az ezer forintot sem fogadták el tőle, egy világ omlott össze benne: hát az ő pénze nem olyan, mint a másé?!

Miért szeretjük saját előítéleteinket, beidegződött rossz szokásainkat másra hárítani. Ha dr. Bikfalvi diagnosztizálta „jól levág” valakit, annak híre úgy terjed láncreakciószerűen, hogy lám az orvosok milyen anyagiassak és mekkora lábon élnek. Pedig, így általánosítva ez nem igaz. A betegek túlnyomó többsége belátja, hogy az orvosnak hivatása gyakorlásához, a korszerű segítségnyújtáshoz magasabb életszínvonalra van szüksége. A beteg elvárja, hogy aki őt kezeli, akinek ő el meri mondani talán a legbensőbb titkait is, az külsőleg is többlet adjon magára, mint az átlagos honpolgár. Szegedi professzor mondotta hosszú tapasztalaton alapuló meggyőződéssel, hogy manapság a betegek jelentős része kevésbé bízik abban az orvosban, aki gyalogosan, vagy biciklivel, kopottan rója a várost, vagy jár vizitálni az ő otthonába. A szegénység a szegénynek sem imponál — élheterlenséget látnak benne. Nem is oly régen Szegeden végzett egy orvos ismerősöm, parasztszülők gyermeke. Mivel rettentő komolyan vette az ígét, kérte: abban a faluban praktizálhasson, amely őt a tudományhoz kiröpítette. Eleinte sort fogtak rendelőjében az ilyen-olyan betegséggel kínlódó szövetkezeti gazdák, mivel azonban nem fogadták el tőlük sem bankót, sem kövér pulykát, lassacskán elpártoltak tőle. „Biztosan azért ilyen — puszogták —, mert nem tud még eleget, s restelli elfogadni a pénzt.” Inkább elmentek tehát olyan körzeti orvoshoz, aki illedelmesen elfogadta és megköszönte, amit hordtak neki, annál is inkább, mert szintén kezdő orvos lévén vékony fizetéssel, egy kicsit rá is volt szorulva. Később persze híre ment viselkedésének és illetékesei kérdőre vonták. Azzal védekezett, hogy őt a betegek korrumpálták. És bizonyos mértékig nem volt-e igaza?

Az orvosnak, ha meggondoljuk, soha nincs ideje pihenésre, nyolc óra lejártaival nem teheti le műszereit, mint a lakatos a csavarhúzó. Ő nappal és éjjel mindig, minden körülmények között orvos — erre esküdött föl. Neki örökös tanulásra, egyre több gyakorlati tapasztalatra van szüksége ahhoz, hogy mindenkor a lehető legmagasabb színvonalon feleljen meg hivatásának. Ha egy kezdő orvoshoz elvisznek magas lázzal egy csecsemőt, neki bizalomgerjesztő határozottsággal, lehetőleg azonnal meg kell állapítania, hogy az összes számba jöhető kórságok közül melyik az, amelyikkel dolgoz. Ez iszonyúan nehéz feladat, jóllehet, többet is várnak tőle. Azt ugyanis, hogy helyesen állapítsa meg a diagnózist, és a szülőt meggyőzze afelől, hogy jó kezében van a csemétéje.

Gyakori panasz, hogy a mentőorvos nem ugrott azonnal, mihelyt vette a segélykérő telefonhívást, hanem faggatózott, mi-féle természetű betegségről van szó. Érthető ilyenkor a hívók idegessége, hisz az egészség mindennél drágább, azonban az orvosnak is igaza van. Ha a mentők olyan helyre is kiszaladoznak, ahol esetleg nincs is rájuk szükség, előfordulhat, hogy emiatt a valóban sürgős esetekben képtelenek segíteni. Mivel tehát az orvos nem érhető el mindig

automatikusan, valahányszor szükség van rá, bizonyos mértékű fájdalom, szorongás egy kis ideig segítség nélkül kell hogy maradjon. De ilyesmit nálunk kimondani is szörnyű, rögtön vihart kavart, főként az idősebb emberek körében. Pedig az orvos is ember, aki nem juthat el rögtön mindenhová, s ha sikerül segítenie, ő is elvárja, hogy szolgálatait ne gorombasággal honorálják.

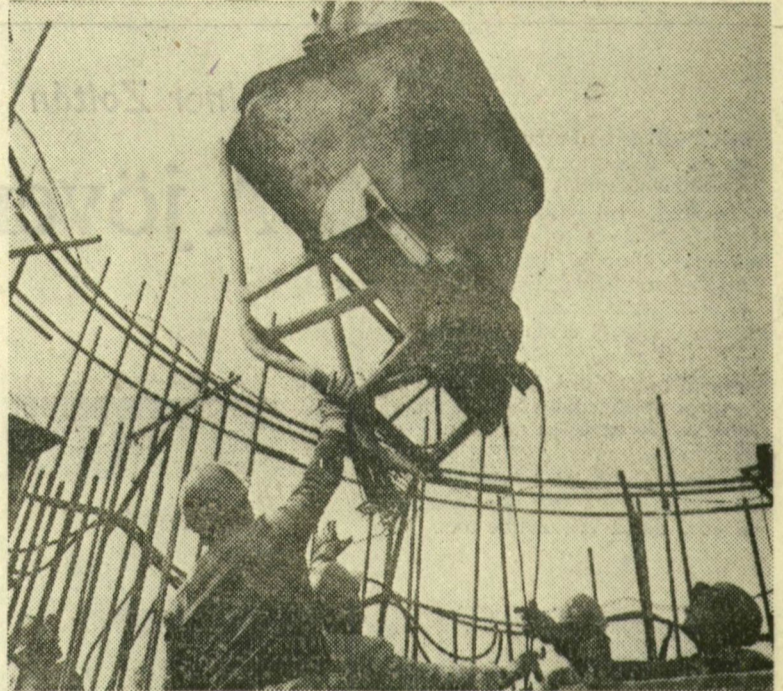
Honnan, miből táplálkozik az a makacs babona, hogy amilyen vastag a boríték, olyan lelkiismeretes az orvosi ellátás? Szörványos tényekből. Mi tagadás, az ingyenes egészségügyi ellátás körülményei között is akadnak úgynevezett nagyvágók. Nemcsak a múlt meséje, hogy olykor legkevesebb egy ötszázasért van üres ágy a kórteremben. Van olyan, hogy előre kialakul az operáció díját. Ma is emlegetik azt a kórházi főorvost, aki a sérvműtetre váró idős télesztágot friss diplomás kollégájával „akarta” megoperáltatni csak azért, hogy a hozzátartozók megijedjenek a gyakorlatlan kéztől és nála kopogtassanak a honoráriummal. Előfordult, hogy a klinikai orvos nem fogadta el a Napóleon-konyakot, mondván, hogy előzőleg ezer forintban egyeztek meg. Megesett egyik másik nőgyógyással is, hogy márról holnapra akarván meggazdagodni, elvesztette a józan mértéket. Szemet szúr, ha az osztályos orvos csak ahhoz a nőbeteghez kedves, annak méri folyton a pulzusát, ahhoz gügyög minduntalan, akitől remél valamit, vagy aki ajándékokat hordat be neki. De a többség — ismerjük csak el — inkább restelli ezeket, jóllehet, amíg kevés a kórházi ágy, és sok a beteg, addig szinte lehetetlen útját állni a különféle vesztegetésnek. Az orvosok zöme, elsősorban a mi rendszerünk neveltjei, azt tekintik legfontosabb dolognak, hogy betegük bizalommal legyen irántuk, s biztos legyen benne, hogy betegsége titokban marad.

Az orvosetika alapkérdése nem az, hogy egyesek elfogadják-e, elmernek-e fogadni — gyakran kivagyiságból, úrhatnamságból is erőszakolt — több-kevesebb hálapénzt, hanem az, hogy mennyire átfogó és kifogástalan a betegellátás, a gyógyító munka. S erre Szegeden sem panaszkodhatunk a mai nehezebb körülmények között. Igaz, a 2182 kórházi és klinikai ágynál jóval többre lenne szükség, és az egészségügyi épületek egy része elavult, nagy bennük a zsúfoltság. Az is tény azonban, hogy nálunk 16,6 ezrelékre sikerült leszorítani a csecsemőhalandóságot, az utóbbi években 380-nal több lett a bölcsődei hely, s 1975-höz képest 35-tel nőtt a napi szakorvosi órák száma.

S mindehhez csak annyit: több ízben személyesen is volt alkalmam meggyőződni arról, hogy például a klinikák orvosai, nővérei milyen önzetlenül gondozzák a kórtermek lakóit. Naponta vizsgálják, fürdetik, öltöztetik, gyógyszereszik, kötik, vizsgálják, ágytálazzák őket teljes odaadással, s közben egyiket-másikat még nevelik is viselkedésre, mai életszemléletre.

Ezt a munkát nehéz megfizetni.

F. NAGY ISTVÁN

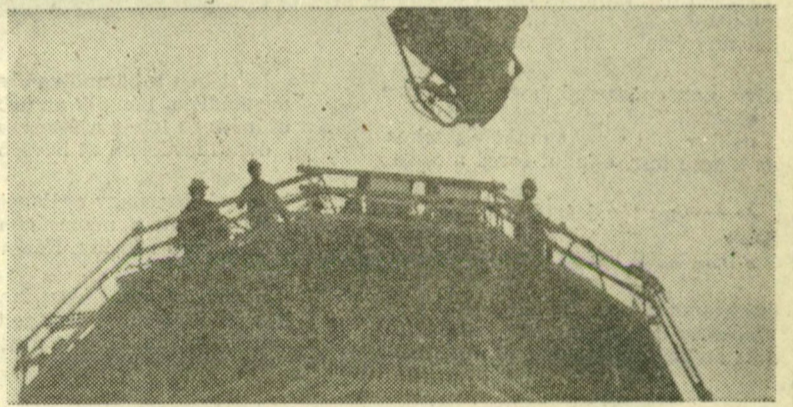

Toronyépítők

Aki mostanában Rókuson jár, érzékelheti, hogyan, miként változik, épül egy újjászülető városrész. A panelházak emeletei fölé magasodik az új víztorony, Szegeden immár a negyedik, amely fél-száz méteres magasságban mutatkozik meg az arra járók előtt. A DÉLEP szocialista brigádjai 50 méteres magasságban dolgoznak. Fotóriporterünk lentről és fentről is megörökítette őket munka közben. A torony tetején szinte talpalatnyi helyen dolgoznak a betonozók és a vasszerelők. A víztorony alsó medencéje ezer, a felső pedig háromezer köbméteres lesz.

Képeinken: Megérkezett a beton — Emberek és gépek a torony körül — A legfelső szint. — Magaslik a torony.

NAGY LÁSZLÓ felvételei

Veress Miklós

Szerelmesvers

Ha testeink között
akkora szakadék van
amelybe isten mutatoujja éppen belefér
ha külvárosi lelkeink között
akkora hasadék van
amit szeméttel sem lehet föltölteni —
mit is tehetnénk?

Kódorgunk egy kifestett világban
viaszbábuk bohócok és kifestett dunnák között
simogatásért üvöltve
és isten kisujját szopogatva
mint a bolondok

En verset próbálok írni
egy elszajhult gépen
te gazdagságunk lépcsőházában
összesöpröd a húszfilléreseket
egy üveg sörré

Ripacs világ ez
Fürdőzöm halálban
Piszkolom ingem

